

úřad
pro ochranu
osobních
údajů

informační bulletin

1 / 2008

Seminář při příležitosti Dne ochrany osobních údajů 2008

Úvodní slovo místopředsedy Senátu MVDr. Jiřího Lišky

„Jedním z těžko uchopitelných, ale zásadních atributů naší svobody je to, jak je chráněno naše soukromí. To je také velká odpovědnost Úřadu pro ochranu osobních údajů“

Dovolte mi, abych zahájil dnešní pracovní seminář o ochraně osobních údajů. Jak datum jeho konání, tak místo, kde se scházíme, nebyly vybrány náhodou. Právě dnes totiž slavíme Den ochrany osobních údajů, kdy si připomínáme výročí podpisu evropské Úmluvy o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat z roku 1981. Tento dokument je jednou ze základních norem zavazujících signatářské státy dodržovat veškeré zásady ochrany osobních údajů.

(zleva RNDr. Igor Němec, MVDr. Jiří Liška, Dr. Graham Sutton)

Naše země tehdy samozřejmě zmíněnou úmluvu nepodepsala. Vládl zde totalitní režim, který svoji moc a vládu nad svými občany opíral o systematický sběr různých osobních údajů a informací soukromého rázu, které následně zneužíval k ovládnutí společnosti i jednotlivců. To je naše zkušenost. Především právě proto jsme si nebo bychom si měli být vědomi toho, jak je důležité chránit lidské soukromí. Je to obrana naší svobody.

Autoritářské režimy ve střední Evropě padly, ale útoků na naše soukromí jsme se nezbavili. Dokonce je možné říci, že síla těchto útoků v posledních letech stále stoupá. Jsou zdůvodňovány, a to mnohdy velmi logicky, nejčastěji bezpečnostními nebo preventivními opatřeními s mnoha kořeny hlavně ve Spojených státech, jako důsledek událostí z 11. září v roce 2001. Na tento vývoj bychom ale měli být co nejvíce citliví. Je pravdou, že v policejním státě, ve kterém jsme žili,

a platí to jistě obecně, skutečně asi bylo méně kriminality. Bylo to však na úkor naší svobody a našich životů. Z hlediska předcházení případným teroristickým nebo trestným činům nesmí být náš život pod neustálou kontrolou, přestože současné technologie by tento dohled nad námi bez problémů zajistily.

Senát České republiky vznikl před třinácti lety jako ústavní pojistka zachování svobody a demokracie v naší zemi. Naším úkolem není ani tak vytvářet nové zákony nebo reagovat na aktuálně probíhající politické děje, ale sledovat, zda se pomalu a z různě formulovaných důvodů někde neomezuje naše svoboda a demokracie. Není proto divu, že právě senátoři si velmi rychle uvědomili potřebu podpory nezávislého dozoru ochrany soukromí a nutnost intenzivní spolupráce s Úřadem pro ochranu osobních údajů, jehož předseda a inspektoři jsou prezidentem republiky jmenováni na náš návrh.

Při každoročním projednávání výroční zprávy Úřadu si vždy znovu připomínáme, že ochrana osobních údajů není zdaleka tak nezávažnou záležitostí, jak by se mohlo zdát. I proto vznikla minulý rok Stálá komise Senátu pro ochranu soukromí, která se na svých jednáních touto problematikou zabývá. A je proto jen logické, že dnešní seminář se koná právě tady – v jednacím sále Senátu.

Vážené dámy, vážení pánové, informace znamenají v moderní době moc a mít moc je jak známo vždy velkým pokušením. Chceme-li ovládat druhé nebo jim jenom uškodit, je nejlepší, když o nich

všechno víme. Záminek pro to, proč omezovat naše soukromí, se přitom najde vždy dost a dost. Neměli bychom ale v této věci ustupovat. Jedním z těžko uchopitelných, ale zásadních atributů naší svobody je to, jak je chráněno naše soukromí. To je také velká odpovědnost našeho Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Dovolte mi, abych Vám všem popřál příjemné a užitečné jednání.

1. TADY A TEĎ

Úřad pro ochranu osobních údajů zveřejnil v únoru tohoto roku na svých webových stránkách výroční zprávu za rok 2007. Nyní ji předkládá rovněž v tištěné podobě, kterou provázejí ukázky prací dětí ze soutěže „Moje soukromí! Nedívat se, nešťourat!“, jejíž přínos spolu se vzdělávacím projektem pro pedagogy „Ochrana osobních údajů ve vzdělávání“ ocenil v roce 2007 madridský úřad Evropskou cenou za nejlepší službu veřejnosti v oblasti ochrany osobních údajů.

U příležitosti Dne ochrany osobních údajů 28.1. 2008 uspořádal Úřad ve spolupráci se Stálou komisí Senátu pro ochranu soukromí v Senátu Parlamentu ČR úspěšný seminář o ochraně osobních údajů. A v týž den vyhlásil druhý ročník soutěže „Moje soukromí! Nekoukat, nešťourat!“ pro děti a mladé lidi ve věku 7-18 let, letos také v kategorii fotografie. Soutěže se účastní svými pracemi poprvé děti z SOS vesniček České republiky, Ruska, Ukrajiny, Litvy a Kazachstánu. Galerie výtvarných prací i textů ze soutěže je vystavena na webových stránkách Úřadu www.uoou.cz v rubrice Pro mládež. V současné době je 33 porotou vybraných prací vystaveno v kinematovlaku MFF Zlín, který projíždí Českou republikou. Vítězové soutěže budou oceněni právě na MFF pro děti a mládež ve Zlíně dne 3. 6. 2008.

Dne 1. 2. 2008 navštívil předseda Úřadu RNDr. Igor Němec a tisková mluvčí PhDr. Hana Štěpánková v Paláci Evropy ve Štrasburku výstavu příspěvků českých dětí ze soutěže „Moje soukromí. Nedívat se, nešťourat!“ 2007, která byla v sídle Rady Evropy otevřena u příležitosti Dne ochrany osobních údajů

2008. Na výstavě byl hostem velvyslanec ČR při Radě Evropy pan JUDr. Pavel Svoboda. Na fotografii jsou zachyceny rovněž vedoucí sekretariátu expertní skupiny Rady Evropy pro ochranu osobních údajů paní Sophie Meudal-Leenders a její tajemnice paní Frederique Bonifaix.

Dne 15. ledna 2008 se předseda Úřadu pro ochranu osobních údajů sešel se zmocněncem vlády pro lidská práva Ing. Janem Litomiským. Obsahem tohoto pracovního setkání byly otázky možné budoucí spolupráce Úřadu pro ochranu osobních údajů s Radou vlády pro lidská práva, která plní funkci iniciativního a koordinačního orgánu vlády v oblasti vyhodnocování stavu a úrovně dodržování ochrany lidských práv v ČR, mezi něž se řadí také právo na ochranu osobních údajů.

V prvním čtvrtletí roku 2008 vyvolala velkou pozornost médií kontrola Úřadu ve společnosti, která provádí na komerční bázi testy DNA. Kontrola byla uzavřena s tím, že byly shledány vážné rozpory se zákonem o ochraně osobních údajů. Uvedená společnost podala ke kontrolnímu protokolu námitky, které Úřad vypořádá ve stanovené lhůtě. V tomto kontextu informoval předseda Úřadu RNDr. Igor Němec přítomné novináře na tiskové konferenci Úřadu konané 23. dubna o formálních náležitostech kontrol vzhledem k tomu, že Úřad opakovaně dostává dotazy svědčící o nedostatečné znalosti kontrolního procesu mezi veřejností.

Dne 8. 1. 2008 ukončila inspektorka Úřadu kontrolu ochrany osobních údajů v souvislosti s parkovacími kartami v Praze. Bylo uloženo 15 nápravných opatření. Úřad ještě očekává zprávu o splnění zbývajících 4 opatření. V ostatních případech je možno konstatovat, že uložená nápravná opatření jsou realizována. Ve věci bude s ohledem na kontrolní zjištění vedeno správní řízení.

V souvislosti s požadavkem na uvádění osobních údajů lékařů na předpisech Úřad konstatoval, že není v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a že vyhláška vyžadující tuto identifikaci na lékařských předpisech, vydaná Ministerstvem zdravotnictví, nebyla s Úřadem konzultována, což Úřad ministerstvu vytkl a očekává zjednání nápravy.

V souvislosti s kauzou využití záznamu z kamer v Hotelu Savoy Úřad ukončil kontrolu v souladu se svými kompetencemi a svůj nálezný inspektor formuloval v kontrolním protokolu, který předal správci osobních údajů.

Využití kamerových systémů Policií, na které rovněž upozornil tisk, s vážným podezřením na jejich využívání v rozporu se zákonem o ochraně osobních údajů, kontroluje inspektor Úřadu v Plzni a v Mikulově.

Jako vážný problém vnímá Úřad výzkum Ministerstva vnitra o dětech žijících v dětských domovech prováděný na základě porovnání databáze těchto dětí s databází trestných činů. Obava, že zde může jít o stigmatizování celé jedné skupiny obyvatel, vyústila v kontrolní závěry, které konstatovaly porušení zákona o ochraně osobních údajů. V současné době běží lhůta, v níž má ministerstvo možnost podat ke kontrole námitky.

S obdobně velkým znepokojením se předseda Úřadu RNDr. Igor Němec obrátil na ministra spravedlnosti v souvislosti s provozováním obchodního rejstříku, kde je řada problémů souvisejících s ochranou soukromí – v poslední době souvisejí prvořadě s dostupností digitalizovaných podpisových vzorů.

Velmi intenzivně se Úřad zabývá novým zákonem o sčítání lidu. Přes spolupráci, kterou poskytl Českému statistickému úřadu, je nucen konstatovat, že i v návaznosti na poslední sčítání dochází k postupům porušujícím zásadním způsobem elementární principy ochrany osobních údajů.

Úřad se znepokojením sleduje záměr zpřístupnění daňových příznání pojistovným v souvislosti s platbou poplatků při návštěvě lékaře. Považuje přitom navrhované řešení za nepřiměřený vstup do soukromí občanů.

Ze zahraničních aktivit Úřadu je za první čtvrtletí třeba uvést účast Úřadu na přípravě České republiky na předsednictví v EU, workshop o kontrolní činnosti, kterého se v Lublani zúčastnila náměstkyně předsedy JUDr. Alena Kučerová a další pracovníci jí řízené sekce, plenární zasedání poradní skupiny Rady Evropy, na němž byla tisková mluvčí Úřadu PhDr. Hana Štěpánková zvolena členkou řídicího byra (více informací o práci a aktivitách této skupiny a rozhovor s PhDr. Hanou Štěpánkovou budou publikovány v příštím čísle Bulletinu). Práce Pracovní skupiny pro ochranu dat podle článku 29 směrnice 95/46/ES (WP29) se tradičně i v tomto období účastnil předseda Úřadu RNDr. Igor Němec a ředitel zahraničního odboru Ing. Ivan Procházka. Dne 18. dubna vystoupil předseda Úřadu na každoročním setkání evropských komisařů ochrany osobních údajů, které se letos konalo v Římě, a přednesl zde příspěvek o ochraně osobních údajů v soukromém sektoru (příspěvek je publikován na www.uoou.cz v rubrice Zahraničí – Mezinárodní aktivity Úřadu).

V prvním čtvrtletí roku vyšly dvě knihy o ochraně osobních údajů, jejichž autory jsou pracovníci Úřadu: „Osobní údaje a jejich ochrana“ (2. vydání) od PhDr. Miroslavy Matoušové a Mgr. Ladislava Hejlíka a „Osobní údaje, právo a my“ od JUDr. Jiřího Maštalky.

Za I. čtvrtletí roku 2008 Úřad zahájil 28 kontrol a ukončeno bylo 29 kontrol.

Odbor správních činností eviduje v letošním roce 31 řízení o správním deliktu a dále je evidováno 5 přestupkových řízení. Ve 22 případech byly ve správním řízení projednávány podněty týkající se kamerových systémů. V průběhu prvního čtvrtletí přitom Úřad ve 4 případech rozhodl o nepovolnění zpracování osobních údajů prostřednictvím kamerových systémů.

Nejbližší události

- Dne 29. dubna zasedání jury – ve složení RNDr. Igor Němec, předseda Úřadu, PhDr. Jitka Miklová (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR), Pavel Kácha (ČRo 2 – Praha), Mgr. Jan Folda (SOS vesničky ČR), Radek Denár (za Iuridicum Remedium) a pracovníci tiskového oddělení Úřadu – vyhodnocení soutěže „Moje soukromí! Nekoukat, nešťourat!“.
- Úřad pozitivně reagoval na výzvu maďarské partnerské instituce ke spolupráci v rámci projektu na podporu šíření znalostí dětí a mladých lidí o rizicích ochrany osobních údajů na internetu.
- Úřad připravuje program workshopu o kontrolách, který se bude konat v Praze (v době předsednictví České republiky v EU).
- Probíhá příprava programu pražského setkání předsedy Úřadu s jeho francouzským protějškem u příležitosti převzetí předsednictví v EU Českou republikou od Francie – konkrétně předání agendy ochrany osobních údajů. Na přípravě setkání Úřad spolupracuje s Francouzským institutem v Praze.

Informace o aktivitách Úřadu za rok 2007

Činnost Úřadu v číslech – rok 2007

Dotazy	e-mailové dotazy	1 674	
	Osobní konzultace	60	
Stížnosti	Přijaté podněty dle zákona o ochraně osobních údajů	574	
	Stížnosti předané ke kontrole	207	
Nevyžádaná obchodní sdělení	Podnětů dle zákona o některých službách informační společnosti	1 569	
	Uložené pokuty	71	
Kontroly	Ukončeno	112	
Správní trestání	Rozhodnutí o uložení pokuty	43	
Registrace	Celkem podáno oznámení	30 806	
	V roce 2007 podáno oznámení	2 215	
	Celkem zaregistrováno zpracování	28 030	
	V roce 2007 zaregistrováno zpracování	1 195	
	V roce 2007 zrušeno registrací	904	
	Celkem podáno oznámení o změně zpracování	1 597	
	V roce 2007 podáno oznámení o změně zpracování	178	
	Celkový počet žádostí o předání osobních údajů do zahraničí (§ 27 zákona č. 101/2000 Sb.)	51	
	Rozhodnutí, která předání osobních údajů do zahraničí povolují	28	
	Rozhodnutí, která předání osobních údajů do zahraničí zamítají	0	
	Řízení zastaveno podle § 30 zák. č. 71/1967 Sb., na žádost účastníka řízení	1	
	Publikované materiály	Věstník Úřadu (počet částek)	4
		Bulletin Úřadu (počet čísel)	4
Podkladové materiály pro média: Agenturní servis, tisk, rozhlas, TV, elektronická média		202	
Tiskové konference	Pravidelné TK Úřadu	4	

Na poslední chvíli:

Webové stránky Úřadu se stanou součástí národního kulturního dědictví

Národní knihovna České republiky vybrala webové stránky Úřadu www.uoou.cz jako kvalitní zdroj informací k trvalému uchování do digitálního archivu českých webových zdrojů. Webové stránky Úřadu tak budou uchovány pro budoucnost a stanou se součástí národního kulturního dědictví.

Musíme přiznat, že nás dopis Národní knihovny potěšil. A potěšil nás o to víc, že do projektu WebArchiv, v rámci kterého Národní knihovna vybírá, oslovuje a uchovává kvalitní české webové stránky, je zatím zahrnuto pouze minimální množství srovnatelných veřejných institucí. Například ze stávajících čtrnácti ministerstev jsou zde zastoupena pouze čtyři ministerstva, odhlédneme-li od archivovaných stránek zrušeného Ministerstva informatiky.

Informovaného čtenáře by mohlo napadnout, že jsme naši internetovou stránku do WebArchivu přičinlivě přihlásili sami. Možnost navrhovat webové stránky k trvalému uchování v tomto archivu má totiž každý. Stačí vyplnit malý formulář „Návrh nových zdrojů pro archivaci“ na webové stránce www.webarchiv.cz. Čtenáři nám to samozřejmě nemusejí věřit, ale Národní knihovna přijala stránky Úřadu z vlastní iniciativy.

Zmíněné zařazení webových stránek Úřadu do archivu českých webových zdrojů považujeme nejen za ocenění naší dosavadní práce, ale také za určitý závazek do budoucna.

2. NEMĚLO BY VÁM UNIKNOUT

Přestože jsme se v běhu roku již přesunuli téměř do jeho poloviny, dovoluujeme si vám připomenout lednovou událost, která je z pohledu ochrany osobních údajů významná.

28. leden – Den ochrany osobních údajů

Již podruhé si „ochránci“ osobních údajů připomněli 28. leden jako Den ochrany osobních údajů. Proč byl zvolen právě 28. leden? V tento den, v roce 1981 byla Radou Evropy podepsána Úmluva č. 108 o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat. Tento dokument je jednou ze základních norem zavazujících signatářské státy dodržovat veškeré zásady ochrany osobních údajů.

Současná doba s téměř nekontrolovatelným a neomezeným rozvojem komunikačních a počítačových technologií přináší do ochrany osobních údajů a do soukromí občanů obrovská rizika. A právě respektování uvedené Úmluvy je jednou ze záruk, že ochrana soukromí, zaručená jako základní lidské právo Ústavou České republiky a Listinou základních práv a svobod, je možná a že ji lze garantovat.

V lednovém kalendáři najdeme ještě jiný významný den, o kterém lze říci, že jistým způsobem se Dnem ochrany osobních údajů souvisí. Z podnětu OSN se 27. leden stal Dnem památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti. Jedno z dějství holocaustu, této obrovské tragédie lidstva, je totiž spojeno s tím, co neprozřetelnost v ochraně osobních údajů způsobila: Tehdy existující databáze židovského obyvatelstva v Holandsku umožnila po okupaci země nacisty jednoduchý postup při zrušné etnické čistce v této zemi. Tato událost by měla být nadčasovým momentem pro všechny, kteří mají neustálou potřebu o každém vše vědět a zjištěné zaznamenávat, ukládat do registrů či databází a dokonce údaje o lidech vyměňovat nebo i prodávat.

U příležitosti letošního Dne ochrany osobních údajů vyhlásil předseda Úřadu pro ochranu osobních údajů RNDr. Igor Němec druhý ročník soutěže pro děti a mládež „Moje soukromí! Nekoukat, neštourat!“.

Úřad také, ve spolupráci se Stálou komisí Senátu pro ochranu soukromí, pod záštitou místopředsedy Senátu MVDr. Jiřího Lišky, uspořádal v prostorách Senátu ČR seminář o ochraně osobních údajů. Hlavním přednášejícím byl pan Graham Sutton, čestný člen sekce ústavního práva University College London a renomovaný expert na ochranu osobních údajů. Na programu semináře byla mj. harmonizace legislativy, evropský model ochrany dat, soukromí v informačním věku.

Seminář otevřel MVDr. Jiří Liška. Ve svém úvodním projevu upozornil na skutečnost, že nedodržování zásad ochrany osobních údajů a soukromí může postupně ústít v utváření společnosti, která bude stále hlouběji prolamovat soukromí jednotlivce a omezovat jeho svobody a základní práva na ochranu soukromého a rodinného života.¹⁾

¹⁾ Projev je v plném znění publikován na úvodní straně tohoto čísla Bulletinu.

Vítejte v schengenském prostoru:

Ocenění za účast na přípravě vstupu do Schengenu

Dne 10. ledna 2008 předal ministr vnitra MUDr. Mgr. Ivan Langer pamětní medaili všem těm, kdo se podíleli na přípravě vstupu ČR do schengenského prostoru.

Mezi oceněnými byli také zástupci Úřadu pro ochranu osobních údajů, konkrétně předseda Úřadu RNDr. Igor Němec, náměstkyně předsedy JUDr. Alena Kučerová, inspektor Úřadu Ing. Jan Zapletal a ředitelka odboru schengenské spolupráce JUDr. Ludmila Nováková.

Konečné rozhodnutí o vstupu ČR do Schengenu bylo přijato v Bruselu na jednání ministrů vnitra zemí EU dne 6. prosince 2007. Ke zrušení kontrol na pozemních hranicích ČR s okolními státy došlo dne 21. prosince 2007 (na mezinárodních letištích pak 30. března 2008). Tím byla završena mnohaletá práce na přípravě ČR na tento významný krok, na které se podíleli zástupci většiny ministerstev i jiných státních úřadů, včetně Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Schengenská spolupráce totiž nezahrnuje pouze, zřejmě nejviditelnější, odstranění kontrol na vnitřních hranicích členských států či prohloubení policejní spolupráce, ale také využití Schengenského informačního systému (SIS). SIS je mezinárodní databázi, která umožňuje příslušným útva-

(zprava – JUDr. A. Kučerová, Mgr., MUDr. I. Langer, JUDr. L. Nováková)

rům na vnějších hranicích i ve vnitrozemí společného prostoru využívat údaje o osobách a předmětech, které byly do této databáze zaneseny v jakékoli jiné členské zemi. Jedná se tedy o rozsáhlou databázi údajů, z nichž naprostá většina spadá pod definici údajů osobních, popř. i citlivých, a na jejichž zpracování se vztahuje řada pravidel (stanovených jak přímo v Schengenské prováděcí úmluvě, tak v národních právních předpisech na ochranu osobních údajů). Úkolem sledovat, a případně také vymáhat dodržování těchto pravidel, je v každé členské zemi pověřen nezávislý dozorový orgán (v ČR je jím právě Úřad pro ochranu osobních údajů).

Vzhledem k tomu, že součástí schengenské spolupráce je tedy také ochrana dat (zpracovávaných jak v SIS, tak i v rámci jiných forem policejní spolupráce), bylo samo-

zřejmě součástí předvstupního hodnocení ČR také posouzení úrovně ochrany osobních údajů, včetně fungování Úřadu pro ochranu osobních údajů jako skutečně nezávislé dozorové instituce.

Účast zástupců Úřadu pro ochranu osobních údajů na přípravě vstupu ČR do Schengenu, za niž byli oceněni, spočívala nejen v přípravě této části hodnocení ČR, ale také v účasti na hodnocení některých ostatních oblastí a v neposlední řadě i na přípravě a provedení informační kampaně týkající se vstupu ČR do schengenského prostoru.

Ocenění udělené zástupcům Úřadu pro ochranu osobních údajů je nutno vnímat jako ocenění celého Úřadu, před kterým nyní leží důležitý úkol obstát v roli garanta ochrany osobních údajů a soukromí osob i ve vztahu k tak rozsáhlému souboru dat, jakým SIS je. Úkol ochránců dat napříč celou Evropou bude o to složitější, že již nyní se mnohé nadnárodní databáze (jako je SIS) rozšiřují o biometrické údaje a neustále také roste počet subjektů, zejména orgánů činných v trestním řízení, které mají oprávnění do těchto systémů nahlížet a údaje v nich uložené využívat.

Bezpečnost osob je nepochybně velkou hodnotou, kterou je moderní demokratický stát povinen chránit. Při zvažování vhodných prostředků by se však nemělo zapomínat ani na to, jak se potom my, občané, budeme v té bezpečné, avšak soukromí zbavené společnosti cítit.

Změny na letištích v rámci našeho zapojení do Schengenu

Česká republika se úderem půlnoci z 20. na 21. prosince 2007 stala součástí schengenského prostoru. Tímto datem zmizely z našich pozemních hranic kontroly. Zatímco po zemi tak můžeme bez hraničních kontrol cestovat po Evropě – od Estonska až po Portugalsko – už od loňského prosince, v případě letecké dopravy tomu bylo jinak. Pasová kontrola na vnitro-schengenských letech skon-

čila na českých mezinárodních letištích až v noci z 29. na 30. března tohoto roku. Hraniční kontroly zůstanou zachovány pouze pro lety do/ze států mimo schengenský prostor. Lidé, kteří při cestování Schengen neopustí, budou sice před nástupem do letadla i nadále procházet bezpečnostní kontrolou, pro vstup do tranzitního prostoru letiště jim ale bude stačit jen platný průkaz totožnosti, letenka a palubní vstupenka.

Aby byl uvedený režim možný, musejí všechna česká mezinárodní letiště, která od 30. března 2008 provozují lety do/z neschengenských států, zajistit jasné oddělení cestujících na tzv. vnitřních a vnějších letech. V praxi totiž nesmí dojít k tomu, aby měl cestující, který přiletí do ČR ze třetí země, volný přístup do prostor letiště určených pro lety v rámci Schengenu, a mohl tak vstoupit na území ČR bez hraniční kontroly. Větší letiště (v Praze, Brně, Ostravě, Karlových Varech a Pardubicích) vyřešila tento požadavek stavebně provozními úpravami, ostatní menší letiště upraví letové řády tak, aby se lidé na letech uvnitř Schengenu a letech mimo Schengen nesečkali u odbavení.

Tak jako od loňského prosince v podstatě bez omezení překračujeme naše pozemní hranice, můžeme od konce letošního března v rámci schengenských zemí bez všudypřítomných pasových kontrol i létat. Pokud tedy v budoucnu poletíme do některé z ostatních třídvaceti zemí Schengenu, budeme prostorami letiště procházet, aniž bychom se museli zastavovat u policejního okénka. Nadále zůstane zachována pouze povinnost prokázat svou totožnost na přepážce u odbavení a samozřejmě také nezbytná bezpečnostní kontrola před nástupem do letadla.

Při cestování nás tak již nebudou omezovat žádné hranice, jen ty v nás.

To to letí, už je tady „osmiletí“ – pozvánka do Úřadu

*„Vykonávat věc, které se obáváme, je první krok k úspěchu“
Mahátma Gándhí*

Dnešní pozvání k „mikrofonu“ přijal Ing. Jiří Krump, náměstek předsedy Úřadu pro ekonomiku a provoz.

Pane náměstkú, z Vašeho oblíbeného motto lze vyvodit, že mnohé životní situace chápete jako výzvu jít dál, vytvářet něco nového. Bylo tomu tak i při Vašem rozhodování o nástupu do Úřadu pro ochranu osobních údajů?

Jsou to již skoro 3 roky, kdy jsem dostal nabídku od předsedy Úřadu pracovat zde jako náměstek sekce pro ekonomiku a provoz. Nabídku jsem rád přijal a mohl jsem tak zúročít vše dobré i zlé, co jsem prožil v předcházejících zaměstnáních, ať už to bylo mé působení na Pražském hradě, kde jsem byl zodpovědný za Správu Pražského hradu, nebo práce pro Úřad vlády v pozici zástupce vedoucího Úřadu vlády či vedení Úřadu pro veřejné informační systémy. Například zkušenosti z Úřadu pro veřejné informační systémy, který v době, kdy jsem byl jeho předsedou, sdílel společnou budovu s Úřadem pro ochranu osobních údajů, mi nyní pomáhají při řešení celé řady problémů provozního a ekonomického charakteru. Tehdy jsem měl možnost potkávat se a hovořit s lidmi, kteří jsou nyní mí kolegové.

Řídíte ekonomickou sekci, která je vlastně „materiálním“ zázemím celého Úřadu, bez kterého nemůže fungovat žádná instituce. Měl jste v počátcích své práce postupy, předsevzetí či cíle, které Vás zásadním způsobem ovlivňovaly a motivovaly?

Vždy, když začínáte s něčím novým, přemýšlíte o tom, kam chcete věci posunout a jak kýženého stavu dosáhnout. Samozřejmě tuto otázku jsem si pokládal i na přelomu roku 2005 a 2006, kdy jsem dostal za úkol zajišťovat vše kolem rozpočtu, personalistiky a mezd, vzdělávání, správy budovy, autoprovozu a v neposlední řadě správy a rozvoje informačních a komunikačních systémů Úřadu. Všechny tyto činnosti nejsou jistě tím hlavním, proč Úřad existuje. Nicméně bez řádného fungování těchto podpůrných procesů by organizace pracovala těžkopádně a mnohdy i s velkými chybami. Dal jsem si tedy jeden jednoduchý cíl – poskytovat podporu v práci svým kolegům – „ochranářům osobních údajů“ tak, aby vlastně nevěděli, že vůbec nějaká podpora z naší sekce existuje. To znamená věci zjednodušovat, zrychlovat a překonávání překážek přijímat. Druhý, tak trochu „osobní“ cíl, je přispět svým dílem ke zvýšení prestiže Úřadu v oblasti, která nyní hýbe veřejnou správou, v oblasti e-Governmentu. Zde stojí před Úřadem výzva, která by se dala shrnout následovně – nestát v cestě jeho rozvoji, ale zároveň dosáhnout stavu, kdy je efektivně zajištěna ochrana

osobních dat před jejich zneužíváním. Byl bych rád, aby tyto dva cíle byly splněny do konce funkčního období předsedy Úřadu.

Jak byste charakterizoval strukturu ekonomické a provozní sekce a její hlavní aktivity v každodenním chodu Úřadu?

Současná podoba sekce pro ekonomiku a provoz se liší od modelu řízení v roce 2005 jak v počtu jejich zaměstnanců, tak v jejím organizačním členění. V roce 2005 měla sekce 27 tabulkových míst, dnes jsme se dostali na počet 19. Organizační členění je dnes také jednodušší, sekce má 5 samostatných útvarů – ekonomický, personální, provozní (správa budovy a majetku, bezpečnost), odbor informatiky a kancelář náměstka.

Vzhledem k tomu, že sekce zajišťuje podpůrné procesy, těžiště spolupráce s ostatními útvary je založeno zejména na každodenním řešení provozních požadavků pracovníků, ať už se jedná například o podporu uživatelům počítačové sítě či vyřizování pracovních cest, vyřizování faktur atd. Neméně důležitým aspektem správného fungování sekce je rovněž precizní komunikace s ostatními odbornými útvary Úřadu při navrhování nových informačních systémů, kdy je potřeba analyzovat procesy, pro jejichž podporu se nový informační systém buduje. Za tím účelem se pak vytvářejí projektové týmy složené ze zástupců budoucích uživatelů a řešitelů nového systému. Jeden takový projektový tým pracoval v souvislosti s novým informačním systémem spisové služby a správného řízení, jiný v souvislosti s nasazením nového intranetu na technologii SharePoint.

V čem vidíte hlavní poslání své práce a na které úkoly kladete stěžejní důraz? Prozradíte nám své „radosti i starosti“, které Vám Vaše práce přináší?

Už jsem to zmínil na začátku – mým hlavním cílem je poskytovat svým kolegům kvalitní servis a služby, aby se mohli co nejvíce soustředit na svoji práci: ochranu osobních údajů, správné řízení, konzultace s občany, styk s médii, odborná stanoviska k vládním materiálům. Zda se to daří lépe či hůře, to musejí posoudit jiní, je ale jasné, že při každé práci se zákonitě musejí objevovat problémy. Pokud se ale věci řeší s dobrou vůlí všech zúčastněných, je jejich řešení snadnější, než když si lidé dělají zbytečné naschvály.

Takže pokud bych se měl pokusit říci, v čem vidím obecně největší rizika v naší práci, jsou to jednoznačně špatné vztahy mezi lidmi. Tím ale vůbec neříkám, že v Úřadu jsou vztahy nedobré, naopak, ve velké většině se při setkání na pracovišti s úsměvem pozdravíme. A to je vedle konkrétních pracovních úspěchů opravdu to, co mě v práci nejvíce těší.

Občané se velmi zajímají, jak stát hospodaří s penězi svých daňových poplatníků, kde a jak úročí peníze odváděné do státního rozpočtu, jak s daňovými příjmy vláda hospodaří. V souvislosti s činností Úřadu pro ochranu osobních údajů si jistě mnozí, nezávisle na jeho hlavním poslání dbát na řádné nakládání s osobními údaji, kladou otázky – kolik má Úřad zaměstnanců, jaký je jeho roční rozpočet, jak hospodaří a kolik provoz takového úřadu vlastně stojí?

Úřad je samostatná kapitola státního rozpočtu, tak jako například Ministerstvo obrany nebo Ministerstvo vnitra, ale z hlediska objemu finančních prostředků kapitola nepoměrně menší. Je to dáno samozřejmě nejen počtem zaměstnanců, ale i vlastní náplní činnosti Úřadu. Nicméně rozdíl je značný – například rozpočet Úřadu v roce 2007 byl cca 93 mil. Kč, rozpočet Ministerstva vnitra činil cca 54 302 mil. Kč, tzn., že rozpočet Úřadu je 583 krát nižší než rozpočet Ministerstva vnitra. Je to každopádně zajímavá relace.

Porovnejme se ale s přibližně stejnými, respektive podobnými úřady jako je náš. Úřad pro ochranu osobních údajů má 95 zaměstnanců, podobný je například Úřad veřejného ochránce práv (ombudsman) s 98 zaměstnanci nebo Energetický regulační úřad se 100 zaměstnanci, přičemž rozpočty všech úřadů jsou podobné – kolem 100 mil. Kč.

Co se musí za tuto částku ve výši 100 mil. Kč zaplatit? Je to podobné jako s rodinným rozpočtem. Úřad musí mít na elektřinu, vodu, plyn, tyto výdaje činí bezmála 900 tis. Kč, tedy 1% z rozpočtu Úřadu. Náklady na pohonné hmoty jsou kolem 300 tis. Kč, na úklid 700 tis. Kč, na kancelářské potřeby a papír 180 tis. Kč, na poštovné 30 tis. Kč, za odvoz odpadu zaplatíme ročně 30 tis. Kč atd. Náklady se snažíme průběžně snižovat – například oproti roku 2006 jsme utratili za benzín o cca 60 tis. Kč méně, nebo za tiskové služby činila úspora dokonce cca čtvrt mil. Kč.

Největší položkou rozpočtu jsou samozřejmě prostředky na platy, jako u většiny organizací – ty v roce 2007 činily cca 39 mil. Kč, což je více než 1/3 rozpočtu. K tomu je třeba připočíst náklady za pojistné ve výši cca 14 mil. Kč. Zbývající prostředky jsou pak určeny například na vzdělávání zaměstnanců nebo na nákupy a investice v oblasti správy a rozvoje Úřadu (např. informační systémy Úřadu).

Co považujete osobně za úspěch ve své práci či v práci Úřadu po dobu své působnosti ve funkci náměstka ekonomické sekce? Každý „líc má však i svůj rub“ – prozradíte nám, zda jste se ve své práci v Úřadu setkal s negativním děním nebo zda se Vám něco nepodařilo tak, jak jste si předsevzal?

Hodnotit svoji práci mi jaksi nepřísluší, ale když je položena takto otázka, začnu raději s tím, s čím nejsem tak úplně spokojen, kde jsou rezervy. V oblasti informačních systémů je to určitě obsah intranetu a četnost jeho používání. Zde se jaksi pořád neumíme odpoutat od původního řešení. Je to dáno hlavně tím, že každá věc, která je jinak, než bývala dříve, se obtížně prosazuje, a zde se nám pořád nedaří „motivovat“ uživatele, aby bezesporu skvělé funkce pro vzájemnou informovanost a sdílení informací, jaké poskytuje SharePoint, začali spontánně využívat. Co se snad podařilo, je nasazení software pro spisovou službu a správní řízení, dále je to nový systém tiskových a kopírovacích služeb na sdílených multifunkčních strojích, který vedl mimochodem k ročním úsporám cca 250 tisíc Kč. Lze jistě zmínit i jazyková soustředění. V neposlední řadě velký význam pro ekonomiku Úřadu má informační systém pro tzv. řídicí kontrolu prováděnou při nákupech a proplácení zboží a služeb, i když jeho výhody se projeví v delším časovém horizontu v souvislosti se sledováním nákladů a jejich kontrol. V tomto systému používáme elektronický podpis, a po síti tedy obíhají dokumenty řídicí kontroly, a ne my úředníci s papírovým dokumentem v ruce. Zkrátka se jedná o takový „vnitrouřadový“ e-Government. Že se nám podařilo vytvořit kvalitní software založený na důkladně provedené procesní analýze, snad dokazuje i to, že jsme byli požádáni o prezentaci našeho řešení Grémiem náměstků ministrů. Grémium náměstků ministrů vzniklo na základě usnesení vlády v roce 2007. Má na starosti celkový pohled na veřejnou správu, na regulace, jimiž je veřejná správa svázána, a na odstraňování byrokratické zátěže.

Různorodé a „barevné“ spektrum svých aktivit, mnohé názory a postoje jste vyjádřil nejen v našem rozhovoru, ale i v článcích o e-Governmentu na následujících stranách, jejichž jste autorem. Našel byste ještě v závěru našeho rozhovoru „malé, osobní poselství“ našim čtenářům?

Pro člověka je složité hovořit o sobě, dávat rady ostatním, mluvit o svých postojích, zdůrazňovat úspěchy. Přepadne vás obava, zda nebudete nudit, zda to, co říkáte, vůbec někoho zajímá. Ale jak říká v úvodu citát Mahátma Gándhího, překonat strach a obavy je při každém konání předpoklad úspěchu. A proto jsem se tedy i já pokusil takovouto obavu překonat a poskytl jsem svým kolegům z tiskového, a tedy všem čtenářům našeho Bulletinu, tento rozhovor. Přeji všem hezký den a štěstí v životě.

Děkujeme za rozhovor.

3. TÉMA: e-Government

Co je to e-Government, jaký je jeho cíl a jaký má význam pro občany

Evropská unie definuje e-Government¹⁾ jako „využití informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě ve spojení s organizačními změnami a novými schopnostmi za účelem zlepšit veřejné služby a demokratické procesy a zjednodušit utváření a provádění státní politiky“, což je jistě definice přesná, ale tak trochu šroubovaná a běžnému člověku málo stravitelná. Pokusme se tedy o méně přesnou, ale snad více srozumitelnou definici: Pod e-Governmentem je možné si představit soubor služeb, které poskytují úřady „svým“ občanům a přitom využívají moderní komunikační technologie a média, zejména internet.

Základním cílem „elektronického vládnutí“ je zejména usnadnit občanům, ale i úřadům, plnění jejich nejrůznějších povinností, které ukládá zákon. Fungují-li takovéto služby, pak může občan například předložit své daňové přiznání, aniž by musel navštívit „svůj“ finanční úřad, vzdálený několik desítek kilometrů od jeho bydliště, a to prostřednictvím elektronického formuláře, který automaticky vypočte příslušnou daň. A navíc, případnou daň může občan okamžitě zaplatit pomocí internetového bankovníctví, aniž by opustil teplo svého domova. Ale nejen to, e-Government také, díky principu internetu, jenž spočívá v jednoduchém přístupu k informacím „odkudkoliv a kdekoliv“, pomáhá, aby občané měli kvalitní a dostatečné informace o práci úřadů a tím fungovala jejich veřejná kontrola. Je zřejmé, že čeká-li například občan na vyřízení svého podání v nějakém termínu a může-li sledovat postup vyřizování své žádosti na svých personalizovaných webových stránkách a tím kontrolovat postup úřadu, omezuje se tím významně korupční prostředí v úřadu, jak například potvrzují zkušenosti z katastrálních úřadů při podávání žádosti o vklad nemovitosti.

Samozřejmě nemůže být podmínkou e-Governmentu, aby občan vlastnil počítač. Zde může a musí veřejná správa „jít naproti“ občanovi. V každém úřadě je možné poskytovat přístup k internetu a službám „internetového úřadu“ anebo dokonce napomoci osobní asistencí k tomuto přístupu, jak ukazují nyníější služby Czech POINTU²⁾, poskytované na obecních úřadech.

Závěrem tedy lze shrnout, že e-Government může občanům přinést mnoho pozitivního a usnadnit jim „každodenní“ život. Je ale také potřeba zdůraznit, že při používání moderních technologií se objevuje celá řada rizik – nesmí se zapomenout na handicapované občany například s poruchou zraku, je potřeba dbát na znalosti všech uživatelů v používání moderních informačních a komunikačních technologií. A z hlediska činnosti našeho Úřadu je rovněž nutné minimalizovat rizika, jež se objevují s vytvářením velkých souborů osobních údajů, registrů, potřebných pro efektivní a správné fungování e-Governmentu. Tzn. je nutné trvat na tom, aby existovaly v úřadech a organizacích správné postupy při přístupu k osobním údajům a bezpečnostní pravidla při správě těchto registrů, a tím chránit osobní údaje před zneužitím.

Poznámka:

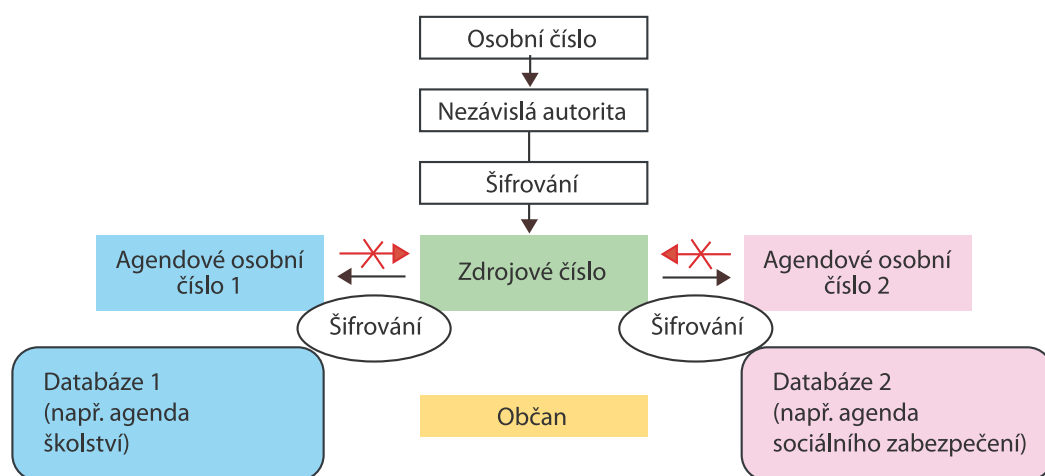
¹⁾ Sdělení Evropské komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Úloha e-Governmentu pro budoucnost Evropy, KOM (2003) 567 v definitivním znění, 26.9. 2003, Komise Evropských společenství, http://europa.eu.int/information_society/eeurope/2005/index_en.htm

²⁾ Czech POINT, neboli Český Podací Ověřovací Informační Národní Terminál, je asistovaným místem výkonu veřejné správy, kde každý člověk může získat všechny informace o údajích, které o něm vede stát v centrálních registrech, a kde bude moci také učinit jakékoliv podání ke státu.

Role Úřadu pro ochranu osobních údajů v rámci e-Governmentu

Úřad pro ochranu osobních údajů v oblasti e-Governmentu plní dvě role. První jeho role v této oblasti spočívá v úsilí nastavit v České republice taková pravidla při vytváření e-Governmentu, aby byla chráněna v maximální míře osobní data a soukromí občanů.

Zde se na mezirezortních jednáních o nových zákonech e-Governmentu snažíme prosadit základní princip ochrany osobních údajů v registrech vedených státem při používání osobních čísel – tzv. identifikátorů (v současnosti rodných čísel), který spočívá v zákazu spojovat záznamy o občanech v různých databázích pomocí jednoho shodného identifikátoru. Aby to bylo možné, je potřeba z osobního čísla vytvořit pomocí bezpečných postupů základní kódované zdrojové číslo a od něj odvodit – vytvořit, s využitím asymetrického šifrování (tento princip využívá například elektronický podpis), tzv. agendový identifikátor, používaný v konkrétní databázi pro danou oblast (agendu) například školství, sociální zabezpečení, zdravotnictví apod.). Vzhledem k tomu není pak možné zpětně spojovat informace z různých databází a tím je zajištěna ochrana před zmíněným tj. nedovoleným spojováním informací z různých databází údajů občanů. Obrázkem lze však často věc vysvětlit lépe, než velkým množstvím slov:

Druhá role Úřadu je pak samozřejmě v poskytování služeb e-Governmentu. Úřad pro ochranu osobních údajů provozuje tři základní služby e-Governmentu – na webových stránkách Úřadu je vedený registr zpracování osobních údajů spolu s on-line formulářem pro podání oznámení o zpracování osob-

ních údajů, dále je zde možno podat stížnost na tzv. nevyžádané obchodní sdělení (NOS-spam) a rovněž je zde možné získat informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím.

Dle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, je Úřad povinen vést registr zpracování osobních údajů a rovněž je povinen učinit registr veřejně přístupným.

Oznámené zpracování zapsané do registru obsahuje: identifikační údaje správce, účel nebo účely zpracování, kategorie subjektů údajů a osobních údajů, které se těchto subjektů týkají, zdroje osobních údajů, místo nebo místa zpracování osobních údajů, příjemce nebo kategorie příjemců a předpokládaná předání osobních údajů do jiných států.

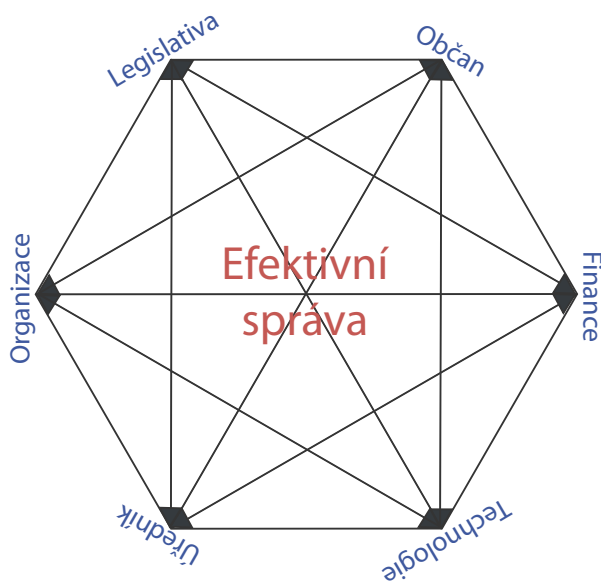
Registr mj. umožňuje se přesvědčit, zda určitá právnická nebo fyzická osoba zpracovává osobní údaje, a zda splnila svou zákonnou povinnost takové zpracování oznámit Úřadu. V registru je možné vyhledávat podle názvu subjektu, přiděleného registračního čísla nebo IČ. Správce může plnit svoji oznamovací povinnost vůči Úřadu také elektronicky prostřednictvím webového formuláře, což pro něj znamená snazší a jednodušší plnění této povinnosti. Pro Úřad představuje transakční vyřízení oznamovací povinnosti možnost omezit zpracování papírových dokumentů a automatickou dokumentaci spisů, což může znamenat úsporu nákladů. Více informací k Registru je k dispozici na <http://www.uouu.cz> v rubrice Registr.

Dle zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů, je Úřad povinen vykonávat dozor nad šířením obchodních sdělení, jehož součástí je prověřování stížností na nevyžádaná obchodní sdělení. Stížnosti je možno podávat též elektronicky prostřednictvím webového formuláře (<http://www.uouu.cz> rubrika Nevyžádaná obchodní sdělení).

Dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím má Úřad povinnost poskytovat informace, vztahující se k jeho působnosti. Kromě klasické papírové podoby poskytuje Úřad v souladu s uvedeným zákonem tyto informace též v elektronické podobě prostřednictvím svých webových stránek, což značně podporuje dostupnost informací Úřadu pro občana. Občan má na webových stránkách Úřadu k dispozici relevantní a přehledně uspořádané informace jako např.: právní předpisy, judikatura, dozorová činnost, předávání osobních údajů do zahraničí, Schengen, média, publikace a informace pro mládež.

K věci: Spolupráce Úřadu v projektu modernizace veřejné správy

Úřad se zapojil do projektu modernizace veřejné správy v ČR SMART Administration – efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby, jehož základním cílem je prostřednictvím lepšího fungování veřejné správy a veřejných služeb podpořit socio-ekonomický růst ČR a zvýšit kvalitu života občanů, mimo jiné na základě poskytování služeb e-Governmentu. Vládě jsme předložili v rámci strategie

SMART Administration ke schválení 2 projekty („Optimalizace zpracování osobních údajů v evidencích a v informačních agendách veřejné správy“ a „Elektronizace procesu podávání oznámení o zpracování osobních údajů“), které budou řešeny na principu tzv. hexagonu veřejné správy. Tento princip pohlíží na veřejnou správu jako na šestiúhelník s těmito vrcholy:

- legislativa
- organizace
- občan
- úředník
- technologie
- finance

Všechny jednotlivé vrcholy jsou navzájem provázány. Tento přístup je znázorněn na obrázku.

Oba dva předložené projekty vláda přijala a před Úřadem nyní stojí úkol projekty dopracovat do úspěšného konce a tím získat finanční prostředky ze strukturálních fondů (Integrovaný operační program IOP, viz <http://www.strukturalni-fondy.cz/iop>) na modernizaci a zlepšení fungování Úřadu.

(zdroj zobrazení MV ČR)

4. CO NOVÉHO V ZAHRANIČÍ

Austrálie – Pračka jako nový prostředek ke sledování občanů

Australská Law Reform Commission oznámila, že by se do praček mohly zavádět radiofrekvenční etikety, známe jako RFID, což je v podstatě malé sledovací zařízení schopné uchovávat informace a dále je předávat v rámci systému zpracování dat. Takové pračky by tak ještě zvýšily obavy Australanů z rozmanitého monitorování, kódování, sledování a prověřování.

Znepokojující je skutečnost, že etikety RFID mají již nyní široké využití například v bezpečnostních visačkách na oděvech, v zařízeních bezpečnostních vstupních dveří, v některých typech automobilů, v knihovnách, v prodejnách CD, na různém zboží na policích v obchodních domech, při označování zvířat a jinde. Čtecí zařízení mohou pak na dálku informace z RFID etiket „číst“. Tímto způsobem lze zjišťovat různé návyky a způsoby chování občanů.

Obavy existují především ze skutečnosti, že jednotlivci, či různé agentury a organizace by tak mohli tajně sbírat rozmanitá data vztahující se k jedné osobě a vytvářet si tak profily lidí. Znepokojení nad tímto neoprávněným sledováním je o to větší, že občané při nákupu, nebo při užívání různých služeb či zařízení, ani nebudou informováni o tom, že jimi zakoupené či užívané zboží má v sobě „ukrytou“ etiketu RFID.

Indie – Nové trendy ve vývoji softwaru

V Indii je zaznamenán významný posun ve vývoji softwaru, marketingu a ve stanovení cen. Firmy vyvíjejí nové metody, jak snížit počet normohodin strávených na tvorbě projektů, a přitom současně přidělují obchodní hodnotu svým klientům. Zákazníci neustále vyhledávají nové obchodní modely a nabídky, jako je například pay-as-you-go a jiné, které jim šetří čas a peníze. Tento trend výrobci i obchodníci musejí sledovat a musejí být schopni svou nabídku služeb neustále zdokonalovat a hledat nové aktivity v rámci uspokojení nároků svých zákazníků.

Jako příklad si uveďme „Magic Mirror – kouzelné zrcadlo“. Společnost Infosys přinesla na trh jednu z takovýchto možných spotřebitelsky přátelských aktivit – magické mluvící zrcadlo. V případě, že si v obchodním domě chcete vyzkoušet zboží a jste ve zkušební kabině, tak vám zrcadlo nejenom ukáže, jestli vám nové oblečení sluší či ne, ale také vám poradí. V takovém zrcadle je totiž zabudováno speciální RFID čtecí zařízení, které je schopno z RFID etiket, což jsou etikety se zabudovaným čipem s radiofrekvenční technologií, číst informace uložené v tomto čipu. Nejste si jisty, zda ke kostýmku, který si zkoušíte, se hodí ta či ona halenka? Zrcadlo vám to řekne. Nevíte, co si dokoupit k novému obleku – stačí se zeptat zrcadla.

Pro obchodníky jsou informace o tom, které zboží a kolik kusů si zákazníci berou do zkušebních kabin, významným ukazatelem chování a jednání zákazníků. Zrcadlo sleduje průběh zkoušení a počet kusů zboží v kabinkách. Zákazníka například upozorní, jestliže má více kusů zboží, nežli je povoleno, a je i jistým ochranným prvkem proti krádežím.

Velká Británie – Jak je to jednoduché!

Pan Marcus Agius, prezident britského bankovního gigantu Barclays se sídlem v Londýně, se stal obětí krádeže identity, když mu nějaký podfukář „vybral“ deset tisíc anglických liber z jeho účtu. „Šikula“, který se za prezidenta banky vydával, pouze zatelefonoval do Barclays „call centra“ a přesvědčil operátora, že on je opravdu pan Marcus Agius, to jest prezident výše uvedené banky, a že si teď objednává novou kreditní kartu. Operátorovi toto ujištění a vysvětlení stačilo, a tak jednoduchou lží získal podvodník „něco“ na přilepšenou.

*Zdroj článku 1–3:
Volné zpracování podkladů ISI Emerging Markets*

5. OSOBNÍ ÚDAJE V ŠIRŠÍCH SOUVISLOSTECH

Veřejná konzultace o ochraně osobních údajů dětí

Sdělení úvodem: Ochrana dětí v tom nejširším kontextu, tedy i z pohledu ochrany osobních údajů, je jednou z priorit orgánů Evropské komise i Rady Evropy. S takovým postojem Úřad souzní, a proto Vám předáváme informaci o níže uvedené aktivitě Pracovní skupiny zřízené podle článku 29. Informace je také k dispozici na webových stránkách Úřadu <http://www.uoou.cz> v sekci Zahraničí v rubrice Evropská unie/Dokumenty vytvořené v rámci WP29.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 (nezávislý poradní orgán pro záležitosti ochrany osobních údajů při Evropské komisi) přijala dne 18. února 2008 Pracovní dokument 1/2008 o ochraně osobních údajů dětí. Tento pracovní dokument pod číslem WP 147 je aktuálně dostupný pouze v anglickém jazyce. Veřejná konzultace k němu probíhá rovněž v anglickém jazyce na internetové stránce http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/workinggroup/consultations/index_en.htm.

Uvedený pracovní dokument se týká ochrany informací o dětech. Je určený v prvé řadě těm, kteří pracují s osobními údaji dětí. Pokud jde o školy, jedná se zejména o učitele a školské orgány. Je rovněž určen národním orgánům dozoru v oblasti ochrany osobních údajů, které odpovídají za kontrolu zpracovávání těchto dat.

Evropská komise určila dětská práva za jednu ze svých hlavních priorit ve svém sdělení o strategických cílech 2005-2009: „Zvláštní prioritou musí být účinná ochrana práv dětí proti ekonomickému vykořisťování a také proti všem formám zneužívání“. Pracovní dokument a připomínky k němu obdržené budou dále přezkoumány ve světle hlavních zásad popsanych ve sdělení EK „Směrem ke strategii EU o právech dítěte“.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 vyzývá širokou veřejnost k připomínkování uvedeného pracovního dokumentu WP 147 a pro tento účel pořádá tuto veřejnou konzultaci do 30. června 2008.

Připomínky k tomuto pracovnímu dokumentu zasílejte na adresu:

Article 29 Working Party
– Secretariat –
European Commission,
Directorate-General Justice, Freedom and Security,
Unit C.5 – Protection of personal data,
Office: LX 46 6/80,
B – 1049 Brussels

nebo e-mailem na:

Amanda.JOYCE-VENNARD@ec.europa.eu a na
Kalliopi.Mathioudaki-Kotsomyti@ec.europa.eu

nebo faxem:

Fax: +32-2-299 80 94

„Nedotknutelný prostor soukromé sféry se neustále zmenšuje“

Simon Davies, ředitel Privacy International

Privacy International (PI) je nejstarší organizací působící ve sféře ochrany soukromí a osobních údajů a byla vůbec první institucí, která „přivedla“ tuto problematiku na mezinárodní úroveň. Byla založena v roce 1990 a své sídlo má ve Velké Británii v Londýně. Sama sebe označuje za „hlídacího psa“ ve sféře ochrany soukromí a osobních údajů.

Je mírně paradoxní, že podle zprávy Privacy International je to právě Velká Británie, kde je ochrana soukromí na velmi nízké úrovni. V průzkumu, který tato organizace uskutečnila a kterého se zúčastnilo 47 zemí, se VB ocitla na samém konci seznamu zúčastněných těsně po boku Malajsie, Číny, Ruska, Spojených států amerických a Singapuru. K tomuto nechvalnému umístění přispěl podle vyjádření PI především narůstající počet kamerových sledovacích systémů, vládou plánované zavedení identifikačních karet a jistá neschopnost při zajištění ochrany dat.

Nejlépe si v ochraně osobních údajů a soukromí vede Řecko, které je na prvním místě, a za ním hned následuje Německo. Rumunsko, Maďarsko a Slovensko jsou také státy, které se v této sféře umístily na předních místech.

Zpráva uvádí, že mnohé země byly nuceny přijmout přísná pravidla a opatření v rámci procesu identifikace. Vzhledem k obavám z nárůstu imigrace a z možného narušování bezpečnosti zavádějí systémy založené na otiscích prstů a na využívání kamerových sledovacích systémů. Takové jednání je však vždy zdůvodňováno zájmem o ochranu soukromí občanů země.

Výsledky zprávy ukazují, že ve vedení mnohých států narůstá trend archivovat zeměpisné, komunikační a finanční záznamy o všech svých občanech. Tento vývoj by mohl vést k závěrům, že všichni občané, bez ohledu na postavení, jsou podezřelí.

Česká republika se v hodnocení v rámci Evropy „umístila“ na 11. místě tabulky. Ti z vás, kdo mají zájem se podrobněji seznámit s „kategoriemi“ i kritérii a udělat si srovnání, se mohou podívat na tabulku, která je k dispozici na

[http://www.privacyinternational.org/article.shtml?cmd\[347\]=x-347-559597](http://www.privacyinternational.org/article.shtml?cmd[347]=x-347-559597).

6. A CO BUDE DÁL!

„Vymknuta z kloubů doba šílí“

W. Shakespeare, „Hamlet“

Také máte někdy pocit, že se dnešní „svět zbláznil“ a že nadčasové hamletovské rčení o době vymknuté z kloubů se hodí přesně na tu naši? Určitě již generace před námi měly často stejné pocity jako reakci na něco nepřiměřeného, z nevysvětlitelných důvodů nechtěného, čemu se obyčejný člověk přirozeně vnitřně brání.

Moderní technologie jsou stále dokonalejší, více invazivní a tím i nebezpečnější. Jsou vždy v předstihu před svým právním, legislativním či společenským oprávněním a začleněním. Jedním z jevů, který v současné době silně a povětšinou negativně proniká do našeho každodenního života, je sledování založené na technologii kamerových systémů, RFID skenerů, čipových karet, mobilů a mnoha jiných technických vymožeností naší doby.

Každý z nás má ve společnosti své místo. Všichni jsme občané – spotřebitelé, cestující, zákazníci, pacienti, návštěvníci úřadů, majitelé účtů ve finančních institucích, vlastníci něčeho. A jako takoví nemáme na výběr, jestli se staneme subjektem monitorování, či ne. Ve jménu dobra, našeho bezpečí, ochrany dětí, usnadnění života, ochrany našeho majetku, se sledování, monitorování, nenápadně, ale masivně vplížilo do našich životů. Pomalu si na ně zvykáme a přestáváme vnímat, že ve své podstatě omezuje naše soukromí.

Nejde o to bránit projevům pokroku či o nevlíci přijímat nové vynálezy a objevy, které nás jako kola posunují dopředu. Řeč je o vyváženosti mezi technologiemi a soukromím, aby míra rizik odpovídala míře zásahu do svobod člověka. A právo na soukromí je jedno ze základních lidských práv a svobod.

Je nesmyslné brojit proti zavádění nových technologií, které nám svým způsobem usnadňují a zpříjemňují náš každodenní život. Je však nezbytné zasazovat se o to, aby tyto nové, svou podstatou invazivní technologie, byly správně a adekvátně používány. Jde o to, aby z pohodlnosti, či z neznalosti pouze nenahrazovaly jiné prostředky, které mohou docílit stejného účinku a aby byla řádným způsobem zabezpečena ochrana osobních údajů občanů a nedocházelo k narušení jejich soukromí.

Podle zprávy organizace Privacy International je ochrana soukromí ve Velké Británii a především v Londýně na velmi nízké úrovni. Britský úřad zabývající se ochranou osobních údajů ve Velké Británii (Information Commissioner Office) již v roce 2006 nechal vypracovat studii nazvanou „Vize Londýna v roce 2016“¹⁾. Ta má dvě části: „Jak to chodí v Londýně v roce 2006“ a „Vize Londýna v roce 2016.“ V obou částech je popsán jeden týden života obyčejné rodiny. Na normální londýnské rodině studie ukazuje, jak vypadá život v Londýně nyní a jak asi bude vypadat za deset let.

V první části, píše se rok 2006, se rodina vrací z dovolené. Prochází kontrolami skenerů a odebráním biometrických vzorků na letišti, z letiště domů jede svým osobním autem navigovaným Sat Nav Systémem, který je bezpečně, ale pod dozorem, přiváží domů. Cestou nakupují a prožívají problémy a nedorozumění při placení kartou. Doma najdou v poště výpisy z účtů, letáky, ale i novou nabídku monitorovacích služeb týkajících se školní docházky jejich dětí a nabídku bezhotovostních platebních karet na obědy. Díky jim budou mít přehled, jak děti chodí do školy, co jedí, co si kupují a jak se ve škole chovají. Dokonce i jejich pes dostal nabídku nového jídla – asi díky registraci u veterináře. Doma mají pocit, že jsou v bezpečí. Dům je napojen na systém kamer, který vede ke správci domu a on tak má absolutní přehled o všem, co se děje. V koupelně jsou nainstalována čidla k měření srdeční aktivity a na toaletě jsou umístěny senzory měřící krevní tlak. I RFID skenery v lednici jsou velmi užitečné – pokaždé upozorní, když dojdou základní potraviny a senzor vyšle přes internet zprávu do místního supermarketu. Ve výčtu běžného života bychom mohli pokračovat přes sledování kamerovými CCTV systémy v autobusech, londýnskou síť CCTV kamer v metru, přes monitorování a vyhodnocování údajů v call centrech, spolupráci se zdravotnickým zařízením nebo odpočinkem v bazénu, který je hlídán „třetím okem“ – systémem Poseidon pečlivě sledujícím všechny návštěvníky a upozorňujícím na nebezpečí utonutí. Klid prvních dní po návratu z dovolené snad „pouze“ naruší zjištění, že platební karta maminky byla zneužita k zaplacení přístupu na pornografické stránky, a její následná obava ze ztráty zaměstnání, protože v takových případech dochází k propojení s Registrem sexuálních násilníků, kde se tyto „aktivity“ evidují. Také synova účast na protiválečném protestu a jeho zatčení způsobily rodině jisté starosti, protože byl vyfotografován, byly mu vzaty otisky prstů a vzorky DNA – všechny tyto údaje už v databázi policie zůstanou.

Podstata „současného“ příběhu, který probíhá v první části, nám sice není cizí, rozumíme všem událostem a souvislostem, ale přesto si možná řekneme – je to normální?

Problémy jiného rozměru však asi bude mít většina z nás po přečtení druhé části studie, která je vizí blízké budoucnosti. Návrat z dovolené, v kontextu běžného každodenního života, bude probíhat „trochu“ jiným způsobem. Bude se týkat například identifikace, překračování hranic, utváření prodávaných značek na základě preferencí spotřebitelů, profilace, bezhotovostního nákupu, monitorování dětí, totální společenské selekce, změny v řízení motorových vozidel, přítomnosti „přátelských létajících očí“ na nebi, existence skupiny neidentifikovatelných nebo virtuálního stopování. Velká část života občana bude provázána slogany typu „Váš život je náš business“, „Staráme se o Vás“ a podobnými.

Bohatí si budou schopni zaplatit ochranu svých osobních údajů. Hůř na tom budou ti méně majetní. Ještě však bude existovat jiná skupina – skupina neidentifikovatelných – těch, co nebudou z jakéhokoliv důvodu mít identifikační kartu – ti na tom budou nejhůře.

V běhu takového způsobu života se „vyprodukuje“ i jiná skupina lidí. Budou mezi ně patřit ti, kteří budou přesvědčeni o tom, že stát opravdu bojuje proti terorismu, ilegální imigraci a kriminalitě, ale ne dostatečně, a rozhodnou se ostatní občany kontrolovat sami – a tajně. Umístí „své životy“ on-line na internet. To, co bylo v roce 2006, a zatím našťěstí je v naší současnosti, subkulturou, bude v roce 2016 mainstream.

Bude se nám takový svět líbit? Budeme my, nebo naši potomci, chtít v takové společnosti žít? Budeme se zasazovat o to, aby soukromí bylo stále naším soukromím a ne věcí veřejnou? Nebo se většina z nás postupně smíří s touto skutečností a potichu, aby hlas nemohl být monitorován, za zády kamer, aby výraz nebyl zaznamenán, jen potichu řekne: A co bude dál!

mn

Poznámka:

¹⁾ Volně zpracovaný překlad textu „Vize Londýna v roce 2016“ je k dispozici na webových stránkách Úřadu <http://www.uoou.cz> v sekci Pro mládež v rubrice Články, zajímavosti nebo v originále – první část „A Report on the Surveillance Society“ (For the Information Commissioner by the Surveillance Studies Network), Full Report, Part C/1, strana 49 – 63, září 2006; online přístupný na: http://www.ico.gov.uk/upload/documents/library/data_protection/practical_application/surveillance_society_full_report_2006.pdf a druhá část „A Report on the Surveillance Society“ (For the Information Commissioner by the Surveillance Studies Network), Full Report, Part C/2, strana 64-75, září 2006; online přístupný na: http://www.ico.gov.uk/upload/documents/library/data_protection/practical_application/surveillance_society_full_report_2006.pdf.

úřad
pro ochranu
osobních
údajů

VYDÁVÁ ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ

EDITOR: PHDR. HANA ŠTĚPÁNKOVÁ

REDAKTOR: MILENA NEJEDLÁ

GRAFICKÁ ÚPRAVA: MILOSLAV ŽÁČEK

ADRESA REDAKCE: ÚOOÚ, PPLK. SOCHORA 27, PRAHA 7, 170 00

TELEFON: 234 665 286, FAX: 234 665 505

E-MAIL: POSTA@UOOU.CZ

INTERNETOVÁ ADRESA: WWW.UOOU.CZ

PERIODIKUM JE ZAPSÁNO V EVIDENCI PERIODICKÉHO TISKU POD ČÍSLEM MK ČR E 10548

© ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ

DÁNO DO TISKU 24. 5. 2008